

Revista

Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL
Pe un an Lei 200.—
Pe un jumătate an Lei 100.—
Autorități și instituțiuni Lei 500.—
In străinătate dublu.

ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC
LA ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 36

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Cluj, Strada Regina Maria No. 36.
Telefon 7-60.

Alexandru Vaida Voevod în lumina faptelor sale

de DEM. PSATTA

Valoarea omului politic, cultura, sau tăria lui de caracter, a fost relevată cu prilejul recentei sărbătoriri.

Ținând seamă desinteresat de tot binele ce l'a făcut neamului, fostul deputat român în parlamentul maghiar, fostul primministru și ministru al țării întregite și mai ales vajnicul și sincerul apărător al mai binelui oștesc, s'ar fi putut scrie înmii!

Istoricul obiectiv de mâine, descătușat din grelele lanțuri ale politicianismului de azi, va vorbi cu siguranță mult mai pe larg, mult mai lămpede și mai răspicat, despre acela care a fost Alexandru Vaida-Voevod, pentru întregul românism!

Eu, ca un umil muritor, am lăsat din adins să treacă realul păreriilor celor mai mari prieteni și dușmani ai săi, ca la sfârșitul sărbătorii, asociindu-mă din inimă urărilor de viață lungă, să adaug o picătură de lumină în drumul cunoașterii acestui netăgăduite valori!

Povestind anumite fapte adevărate, voiu creta încă o adâncitură, pe răbojul meritelor sale.

În trecuta guvernare național-tărănistă, Alexandru Vaida-Voevod, omul cu atitudinea cea mai boerească și cu sufletul cel mai democrat, era ministru de interne.

De altfel, e lucru cert, că numai un om cu adevărat nobil și cu sufletul perfect cinstit, poate fi un desăvârșit democrat! Ceilalți, vor face doar paradă de vorbe și odată ajunși, vor întări vechea zicală, că țiganul când s'a văzut împărat, întâi pe tat-său l'a spanzurat.

În anticamera ministrului, care servea și de birou șefilor de cabinet, așteptam cu mulți alții, muritori și ei, fericiți ori nu, îmbrăcați în straie nemțești, sau în sumane și opinci, așteptam să fim primiți în audiență de „boerul“ cum obișnuiam să-i spunem între culise.

Erau orele trei după amiază. Ministrul venise de dimineață și fără conținere primea în audiență pe cei cari se perindau. Judecând după numărul celor ce-și așteptau rândul, era sigur că nu putea isprăvi până pe la sease. Și asta i-se întâmpla aproape zilnic.

De zeci de ori șeful de cabinet intra se amintindu-i stricta prescripție a medicului, care-i ordonase să mănânce la ore fixe.

— Mergi, mergi! Nu e timp de masă! Acesta era obișnuitul răspuns al „boerului“ în vreme ce-și arunca privirile aspre pe de-asupra ochelariilor cu lanț, iar cu pipa făcea semnul plecării.

Șeful ieșea amărât și ca să-și salveze ministrul bolnav, încerca prin rugăminți să-i trimeată la masă pe solicitatorii de-afară, asigurându-i că vor fi primiți după ora 5. Dar nici unul nu voia să se elintească. Totuși

cei mai mulți dintre ei, aveau de cerut lucruri imposibile, rezoluții de neadmis, sau cine știe ce chestiune, cari nici nu depindea de resortul internelor. Așa că-l deranjau degeaba și-i furau numai timpul. În definitiv un ministru nu e în măsură să aline orice fel de durere omenească. Cetățenii însă, țirani, neîndurători, nu vor să înțeleagă acest lucru atât de simplu.

Printre călăii din anticameră, așteptau și o bătrână doamnă evreică, un parașutist scund, cu gâtul strâmbat de furnucule, obiectul de distracție al șefilor de cabinet și al publicului, precum și două nostime domnișoare, între 19 și 20 de ani.

Doamna evreică cerea ministrului să dea ordin cimitirului evreesc, ca să-i vândă un loc alături de-al soțului ei, răposat mai de mult.

În van i-a explicat Excelența sa că nu se poate amesteca în treburile comunității, că asta depinde deintendentul cimitirului, doamna pretindea ordinul. Văzând că nu izbuteste să se facă înțeles, se resemnă și cu o răbdare de inger, o primi în audiență aproape zi de zi, mai bine de un an, ascultându-i mereu aceiași doleanți împăcându-o cu câteva cuvinte prietenești. Ca un psihiatru, căruia ipohondricul i-se plânge neîncetat de o boală închipuită.

Parașutistul de-asemeni a venit un an întreg, cerându-i insistent, să-i acorde un mic ajutor de vre-o 600.000 (șease sute mii) lei, ca să-și confecționeze niște parașute după un sistem născocit de el.

Zadarnic i-a spus ministrul că n'are de unde să facă danie atâția bani, zadarnic l-a lămurit că asta depinde de ministerul armatei, zadarnic i-a dat feburile recomandării și ajutoare, el n'a încetat de-al chinui, decât atunci, când lansându-se înfășșit cu parașuta a murit.

Ca să puteți aprecia în justa lor valoare cele de mai sus, trebuie să fac o mică paranteză și în câte-va cuvinte să descriu un tablou desfășurat tot la interne, însă sub un alt ministru.

În anticameră 15—20 de persoane. Șeful de cabinet îi anunță. Era ora 1 și jum. De-odată apare ministrul. Un om scurt, grăsun, cu pantalonii mototoliți, și părul vălvoi, mustăți sburlite și mușcă'n barbă.

— Ce vreți Dv?

Tăcere.

— D-ta, ce vrei cu mine?

Cel întrebă se codi, îngăimă câte-va vorbe... și atât.

— Spune D-ta ce vrei dela mine?

— Nu pot vorbi aici Domnule Ministru. Indrăzni omul să spuie.

— Eu n'am nici un secret D-le. Spune!

—Nu pot. Am eu secrete, domnule ministru! Și plecă amărât.

— D-ta?

— Eu sunt artist, Dle ministru, bolnav de tuberculoză, poftiți actele spitalului, și n'am eu ce mă duce la sanatoriu. Vă rog să-mi dați un bilet de tren.

—D-ta?

— Tot în aceeași situație, Tuberculos.

— D-ta?

— La fel.

— D-ta?

Și fiecare își spuse durerea mormăind printre dinți strâși, rușinat că e silit să vorbească în fața altora. Veniseră la ministru, ca la un părinte, dar fuseseră primiți ca la poliție.

— Dar ce credți că este ministerul? Isbucni excelența. Cum o să vă ajute? Ce-s internele, asistență socială? Și la urma urmei, pentru ce să v'ajute ministerul? Duceți-vă la muncă! Aici nu-i azil. Cine-i lasă pe ăștia să intre la mine?! N'am spus odată să nu mai fiu „tulburat“ de toți cerșetorii? Să-i spuneți portarului că-l dau afară! Auzi D-ta porcărie!

Șefii de cabinet încremeniră, nenorociții solicitatori plecară privirile'n pământ ca niște selavi bieținiți, iar excelența pleacă, trântind ușa furios. Ei era omului foame și nu avea timp de pierdut eu toți nenorociții. Altminteri om foarte democrat... la alegeri.

Să n'entoarcem acum la audiențele domnului Vaida-Voevod.

Cele două domnișoare, când au fost întrbate asupra scopului audienței, spuseră șefului de cabinet:

— Dl Ministru ne cunoaște personal D-ta anunță-ne și asta ajunge. Avem de discutat chestiuni familiare.

Șeful vădit surprins, se execută. Credea că sunt niște scări-rude pe cari nu le cunoștea. După câteva clipe însă se înapoe nedumerit.

— Duduilor, Dl Ministru nu-și aminteste să vă fi cunoscut vre-odată, totuși vă rog să poftiți.

Și cu aceeași mutră de nedumerire, le introduce'n cabinet.

În sala de așteptare un domn, trebuie să fi fost neapărat din opoziție, murmură:

— Povestea unchiului din fabulă.

Un socialist complectă:

— Așa sunt toți boerii. Când ajung, nu-și mai cunosc neamurile.

— Ori le pricopesc pe toate! spune un altul.

Gura humii! Numai pământul o astupă!

Odată înăuntru, fetele roși ca para, anunțară pe ministru că vor să-i comunice o chestiune personală.

Șeful de cabinet fu intrigat. Ministrul nu le cunoștea, acum voiau să scape de el, amândouă aveau poșete... Amintirea atențatului aceluși tânăr evreu, era încă vie. Rămase deci locului. Căine credincios, la picioarele stăpânului.

Văzând că nu scapă de el, cea mai îndrăzneată luă cuvântul.

— Dle Ministru, vă rugăm, să ne iertați. Am spus Dlui Șef de cabinet că ne cunoașteți. O minciună, ca să putem ajunge până la Dv.!

— Dece Drelor? La mine poate intra oricine, căruia pot să-i fiu de folos.

— N'am știut! Mărturisii sincer Dra.

— Cu ce vă pot servi?

— Dle Ministru, eu și colega ma, am absolvit școala normală cu mediile 10 și 9.50. Poftiți diplomele. Dar fiindcă n'avem protecție, am rămas fără posturi.

— Suntem sărace. Avem familii grele de ținut și dacă Dv., care sunteți mare și puternic, iar după câte-am auzit, sunteți și foarte bun, nu ne veți ajuta dându-ne o scrisoare de recomandare către Dl Ministru de instrucție, înseamnă să ajungem pe drumuri!

Dl Vaida-Voevod, ascultă năvala vorbelor, citi diplomele, privi fetele și mai mult pentru sine spuse:

— Oare așa de prost să stăm?... apoi urma:

— De cine depinde numirea?

— De comisia...

— Și comisia n'a putut vedea mediile ce le-ați obținut?

— Au fost numite Dle Ministru absolvențe cu media 6 și 7.

— Rușine!... Auzi D-ta!... Poftiți stați!

Se n'eruntă, luă stiloul și nervos scrisese colegului dela Instrucție, expunându-i cazul și cerându-i să facă dreptate acelor fete merituose.

— Poftiți Drelor. Mergeți vă rog la colegul meu. Să-mi spuneți însă și mie prin Dl Șef de cabinet, ce rezultat veți avea.

Cu repetate mulțumiri și zeci de scuze, fetele îmbujorate ieșiră în anticameră. Cum se'nchise ușa dela cabinetul Ministrului, cea care vorbise, izbucni, uitând parca de cei prezenți:

— Ne-a dat ne-a dat! Ce binc-mi pare!

Curiosii o împrejurară întrebând:

— Ce v'a dat?

— Recomandatie! apoi se adresă șefului de cabinet:

— Dle Șef, te rugăm să ne ierți minciuna. Auzisem că Dl Ministru e un mare suflet! Știi că e adevărat?

Șeful surâse mulțumit, apoi făcu o grimasă care ar fi vrut să zică:

— Mie mi-o spuneți!?

Și'n același timp amicul Ionel Gașpar, pipăi teancul de bancnote ce-l avea în buzunar, dați de ministru să-le împartă celor izbîți de soartă, cari ceruseră ajutor.

La câte-va zile Drele veniră să-i mulțumească dlui Vaida-Voevod.

Le radeau și pălăriile'n cap, de fericire. Amândouă fuseseră numite.

În sufletul Ministrului de interne, în ziua cea a fost mare sărbătoare.

(Urmare pe pag. 2)

(Urmare de pe pag. 1)

Pot afirma acest lucru, ca martor ocular.

Sunt sigur că dacă... de bucuria ce i-o dăduse biruința dreptății, i-ași fi cerut o parte din moșia sa, ca să-mi chivernisesc o fermă, mi-ar fi dat-o fără să stea la gând. Regret și azi, că n'am avut prezența de spirit necesară.

Cei cari nu-l cunosc pe Dl Vaidavoevod, decât din coloanele unor zia-

re, aș fi vrut să fie alături de mine în acea zi, sau în alta, când lovind în bironu cu pumnul încestat reclama:

— Sunt fericit azi Dle Psatta! Am ajutat odată mai mult, ca românismul să triumfe!

În scăpărările ochilor lui de vultur, erau parcă adunate toate fulgerile neamului nostru, împilat și asuprit de-atâți venetici.

DEM. PSATTA.

Prăbușirea bolșevismului?

Cum vede un practician englez soarta planului quinquenal

I.

(m). Mr. Leslie Urquhart, care a jucat înainte de război un rol important în industria minieră a Rusiei, (cupru, aur, etc.), a ținut o cuvântare la adunarea generală a soc. Russo-Asiatic Consolidated, ce nu poate fi trecută cu vederea. Mr. Urquhart poate fi considerat, ca unul dintre cei mai buni cunoscători ai Rusiei și de aceea spusele sale au pretenția să capteze interesul general.

Expunerea d. Urquhart confirmă întru toate afirmațiunile noastre și tot ce am scris asupra Rusiei sovietice. Cifrele și constatăriile mai interesante ce le vom reproduce din discursul acestui practician vor răspunde atâtor chinuitoare întrebări ale celor ce credeau în experimentul bolșevic, vor vorbi dela sine.

Guvernul sovietic nu și-a schimbat de loc atitudinea față de acei, cărora le-a confiscat proprietățile. *Harriman-Concession, arbitrajul Lena* și concordatul forțat împus firmei *Tetiuhet Co.*, dovedesc îndeajuns metodele necinstite practicate de Rusia față de *intreprinderile private*. Cu toate promisiunile și contractele, Sovietele, prin organele lor, au contractat, în ultimii 14 ani, orice activitate în zonele concesionate și îndată ce au văzut că proprietatea creată cu capital străin le aduce avantaje, au procedat la a doua confiscare. Experiențele concesionarilor sunt pur și simplu dezastruoase.

Exemple din industria metalelor

Înainte de revoluție se producea în Kyslim și Tanalyk 50% a producției de cupru a Rusiei și totalitatea plumbului și minului țării. După revoluție Mr. Urquhart a supus lui Kerensky un plan detaliat pentru urcarea producției, în uzinele suszise și cele din stepe, în anul 1922 la 50 tone de cupru și 30 tone zinc.

Valoarea producției în întreprinderi normale

Valoarea totală a producției de mai sus (inc. produsele secundare aur și argint), s'ar fi cifrat la 75.000.000 lire sterline, fără producția uzinelor metalurgice, industria lemnului, explozivelor, fără producția minelor de cărbuni din Ekibastun și Ural, ce aparțineau societății conduse de Mr. Urquhart. Toate laolaltă ar fi reprezentat o valoare de 100 milioane lire sterline. Crearea acestor valori n'ar fi costat Rusia nici sforțări, nici cheltueli. Față de aceasta, *Sovietele au fost nevoite să importe din străinătate în ultimii 10 ani, aproximativ aceleași cantități de plumb, cupru și zinc*, și pe prețuri cu mult mai urcate decât cele ale pietei — dacă se iau în considerare speșele de finanțare. *În schimb, fiecare tonă produsă de Rusia a costat de două-trei ori mai mult decât erau prețurile mondiale.*

Rezultatele dezastruoase ale Sovietelor

„Noi am dat de lucru în uzinele noastre la 30.000 oameni și au trăit de pe urma muncii noastre 150.000 oameni. Noi ne-am îngrijit de hrană, locuințe, școli și de toate necesitățile culturale. Guvernul sovietic? După 14 ani de sforțări, suferințe extraordinare ale muncitorilor și familiilor lor, după ce s'au risipit multe milioane (afară de casele noastre confiscate), a ajuns să producă în Kyslim 9000 tone cupru și în Ridden 6800 tone

plumb. Cheltuelile erau însă de 3—4 ori mai mari decât ale noastre.

Față de aceste rezultate lamentabile, guvernul sovietic vrea să atingă în proximitate cinci ani o producție de 300.000 tone anual. S'a proiectat înființarea a 6 mari uzine, deși rezervele totale, calculate foarte optimistic, se cifrează la numai 140.000 tone. Organizațiunile tehnice rusești sunt îngrijorate că rezervele actuale se vor epuiza în timp foarte scurt, dacă s'ar încerca exploatarea lor după programul propus. Comentarea acestor planuri nebune devine de prisos; ele se aseamănă cu planul industrial, pe cinci ani.

Realități în jurul planului cincinal

Este caracteristică nervozitatea și nesiguranta presei oficiale, deoarece guvernul stă în fața certitudinii, că *planul cincinal va esua complect*, în ceea ce privește baza industriei, minele, metalurgia și căile ferate, căci de ele depinde reușta proximalului plan quinquenal.

Scamatoriile comisariatului finanțelor, Grinko, nu mai impresionează. Excedențele bugetare astronomice pe 1932 sunt fantezii. Rubla nu mai posedă de mult o valoare valutară. *Streinii plătesc alimentele în valute forte*. Cine importă ruble este aspru pedepsit. Cu rublele nu se mai poate cumpăra aproape nimic sau foarte puțin; marfa se plătește cu marfă. Poporul i-se octroiază drept contravaloare a muncii și produselor sale *ruble fără valoare*, a căror fabricație depinde numai de activitatea presei de bancnote.

Măsura cu care este măsurat, creditul rusesc, ne-o arată nivelul înalt al dobânzilor, la care Rusia consimte bucuos, numai dacă poate obține credite.

Presa oficială sovietică ne dă dovadă, că depresiunea economică mondială și prețurile scăzute ale articolelor de export, fac imposibile câștigarea mijloacelor de plată necesare finanțării planului quinquenal, amenințat de o totală prăbușire.

Sforțări financiare disperate

Tot ce se poate exporta, la orice preț, chiar și hrana populației infometate, se exportă pentru a realiza banii necesități de urgență.

Cele 50 milioane lire sterline creditate de Germania și cele 6 milioane lire împrumutate de guvernul laburist Rusiei, vor ajunge în până. *Situația Rusiei este aceea a unui Stat falit*, oricât ar căuta comisariatul finanțelor să o prezinte în culori trandafir și să ascundă starea adevărată pentru liniștirea populației și influențarea opiniei publice streine. *Din contră, rapoartele oficiale sovietice și statistica producției în principalele ramuri industriale dovedesc eșecul planului cincinal și lasă să prevadă catastrofa pentru anul 1932.*

Situația industriei de petrol și miniere

Industria petrolului, dezvoltată cu ajutorul capitalului străin și expropriată în plină ascensiune, a atins zenitul anul trecut, dar în anul curent, producția a scăzut față de prevederile planului cu 5 milioane tone. *Sondajele sunt, din cauza lipsei de instrumente și burleane de sondaj, cu 50% mai scăzute, decât necesitatea menținerii producției. Geologii*

sovietici admit că dacă s'ar continua pe aceasta bază câmpurile de petrol s'ar epuiza foarte repede. Cu toate că țara are urgentă nevoie de produse petrolifere, pentru a câștiga valute străine, se exportă fiecare Ionă la prețuri derizorii cu o treime mai mici decât cele indigene, deci cu pierderi însemnate.

În ceea ce privește industria metalurgică, s'a spus că aci planul cincinal a eșuat cu brio. După plan producția fierului brut trebuia să atingă în 1931, 8 milioane tone, ori cifrele pe primele 8 luni arată că nu s'a realizat decât 4.5 milioane tone, sau cu 500.000 tone mai puțin decât în anul precedent.

Căile ferate sdruncinate

Transportările reclamă zilnic 10—12.000 vagoane. Situația c. f. este înspăimântătoare. Din cauza lipsei de magazii corespunzătoare se prăpădesc anual 1 milion de tone fabricate, alimente în bătaia plouii, a zăpezii și înghețului. Număru vagoanelor declasate se urcă necontenit, din cauza neglijenței muncitorilor mobilizați cu forță. În anul 1931 s'au semnalat lunar 26.000 vagoane cu osia aprinsă, față de 9000 lunar în 1930, deoarece lipseau lubrefianțele și rezervoarele pentru materialele de gresaj. Sovietele sunt absolut incapabile să asaneze sistemul sdruncinat al căilor ferate, neposedând nici ateliere corespunzătoare, nici bani, nici credite pentru a face comenzi în străinătate.

(Va urma).

Culese de pe drumuri

Îți mai amintești?

Am pornit de-odată cu munții din [hais!]

Înainte noi,
Munții înapoi...
Îți mai amintești?
Șarpele de fier
Ne ducea în goană
Zângănind mereu, ca un osândit.
Dorul sta străjer...
Gândul împletit...
Ca săgeți din arcuri, ne-aruncau [priviri]

Pe sub gene lucii. Tainice scilipiri
Ce'ndemneau a nadă...
Cerule sta să cadă
Încărcat de poame unse cu catran.
Oglindind în ape fețe de coșari.
Pe sub deal o turmă, dusă de măgari
Behăia alene, fără de cioban
Cald era pe creste, cald pe câmpul [span,

Dar mai cald în sân...
Se ceceau aici
Două mere mici...

Spune-adevărat,
— Eu mărturisesc —
Nu-ți moceau în minte
Gânduri de păcat?!

Când te-am prins în brațe
Și te-am sărutat
În tunelul negru, binecuvântat,
M'ai mușcat de buze
Și serășnind a patimi, te-ai cutre- [murat!...

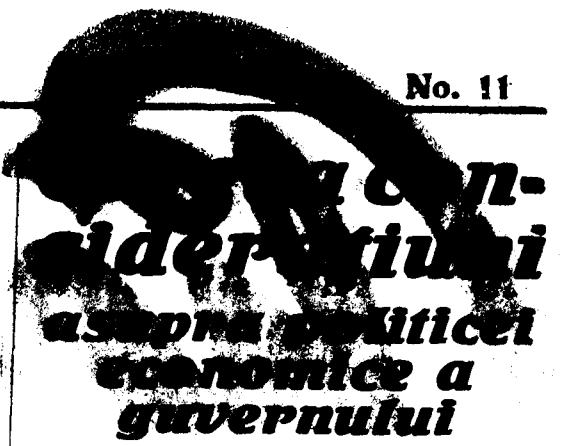
A trecut pădurea, a trecut un șes
Și-o livadă mare cu pomi în cules.
Le-am privit pe rând,
Fără nici un gând...
Singuri în cutia, veșnic călătoare,
Cu mireasma cărnii cea răscolitoare,
Încecai veriga s'o prefaci în lanț...

M'ai privi ciudat
Ca pe un străin
Ce-a inebunit.
M'am proptit de ușe, căine la zăplaz
Și-ți citeam mirarea scrisă pe obraz...
A pornit să plângă și-un nor de [neez!]

Mă doreai pe mine, ori pe celălalt,
Cel închipuit,
Ce așteptai să vină dinspre Răsărit?
Că prost sărutat,
Știu că nu ți-am dat!
Port pe buze taina cupelor cu vin!

N'am mai tors de-atuncea nici-un [gând senin!]

DEM. PSATTA.

„Prin politica economică se înțelege totalitatea măsurilor legislative și chiar administrative pe care le ia un guvern pentru promovarea intereselor generale ale economiei naționale. Deosebirea dintre un program economic și o politică economică poate să fie foarte mare și poate să fie foarte mică. Devine foarte mare când programele rămân numai pe hârtie și nu se aplică niciodată și dispăre orice deosebire când acțiunea economică a unui partid se confundă cu programele aceluiași partid“. (Gh. Leon).
Au ținut să precizăm prin această formulare succintă a dlui prof. Leon, noțiunea politicii economice în aspectul ei programatic, putând-o astfel apropia de ideea de program de guvernare.

Acest lucru este cu atât mai necesar înțelegerii problemei pe care am pus-o, cu cât actualul guvern, nefiind un guvern de partid, ci o înfăptuire pasageră lipsită de coerență, nu a simțit nevoia elaborării unui program de guvernare, în care să se sistematizeze și îneadreză realitățile economice și sociale ale țării noastre, și chiar dacă această nevoie s'ar fi născut din necesitățile guvernării, totuși înfăptuirea lui ar fi fost imposibilă, cu o „garnitură“ de oameni adunați la întâmplare și într'un răstimp așa de scurt.

Un program de muncă al unui guvern burhez nu trebuie să fie neapărat novator, în schimb trebuie să se prezinte într'o impecabilă formă tehnică, să cuprindă toate domeniile de manifestare ale vieții naționale, să indice mijloacele practice și căile de realizare a minimumului posibil și ceea ce este mai important, să garanteze printr'o perseverență acțiune politică susținută de unitatea de vederi a întregului guvern, realizarea lui. Putem adăuga și elementul psihologic al încrederii generale, ceea atmosferă de bine voitoare colaborare colectivă, absolut indispensabilă unei munci constructive depuse în interesul general.

Toate aceste elemente au lipsit guvernului de „gospodari“ dela venirea lui la cârmă până astăzi. Modul constituirii atitudinea lui constantă, compoziția lui hibridă, au stârnit o adevărată furie politică împotriva sa, nesiguranta politică completând dezastruos nesiguranta economică.

Lipsa unui program de guvernare poate avea consecințe incalculabile, fiindcă în asemenea situație nu se simte nevoia măsurilor executate integral și fără șovăire, totul reducându-se la mici cărpeli empirice, la măsuri fragmentare, care, prin înseși natura lor sunt lipsite de eficacitate.

Politica economică urmărește două feluri de scopuri generale: scopuri îndepărtate și aceasta oricând și în orice situație, oricât ar nega dl Argetoianu necesitatea unor idealuri permanente în acest domeniu reducând întreaga artă guvernării la nevoile curente ale vieții de Stat, și scopuri apropiate, conștând în acea muncă migăloasă de organizare concretă.

Să analizăm compoziția guvernului de „tehniciani“. Dl Argetoianu are o mentalitate plutocratic-bancară, bine înțeles ridicând economia banului pe planul unei concepții generale, subordonând toți ceilalți factori ai economiei naționale, economiei de credit, în interdependența dintre factorii economici și cei financiari având precădere cei din urmă.

Acțiunea sa este șovăelnică, fapt demonstrat până la evidență de peipețiile proiectului de lege pentru conversiunea datoriilor agricole. Dsa se sbate într'o dilemă greu de deslegat: să salveze pe producător sau pe bancher. Interesele celui de-al doilea coincid cu interesele valutare, deci cu stabilitatea și soliditatea monedei, ale celui dintâiu cu siguranța socială și politică. Crede

(Urmare pe pag. 3)

Reforma electorală

Proiectul dlui Ed. Mirto, pentru modificarea sau mai precis suprimarea actualei legi electorale, a cărei caracteristică este prima majoritară, a stârnit vii discuții în presă și ample comentarii în cercurile politice. Nu putem intra în detalii care aparțin mai mult laturei tehnice a chestiunii, aceasta de altfel fiind greșeala de judecată a tuturor adversarilor proiectului.

Nici nu vom încerca să analizăm lipsa unității de vedere a adversarilor care se abat în celestele unor contradicții stranii, ci vom căuta să rezumăm în câteva linii generale controversele iscate de noul proiect.

De unde până astăzi, când se pune serios problema reformei electorale, dozajul numeric, impus de dinamica forțelor sociale democratice, deslănțuite sub presiunea unor țeluri superioare, era bagatelizat de presa reacționară, acum fără deosebire de principii, ba mai mult, pe deasupra oricăror principii se semnalează o seamă de pericole reale să imaginare după structura suflătoare a fiecărui observator și după mentalitatea politică a fiecărui grup interesat. Masa în totalitate ei dispăre în labirintul unor silogisme lipsite complet de conținut sociologic, a căror menire nu poate fi alta, decât de a susține până la absurd, organizațiunea social-economică existentă. Și subliniez acest fapt, fiindcă, mai ales astăzi, manifestațiunile politice nu mai pot rămâne fără influență concretă asupra structurii social-economice a societății. În clipa în care un reformator construiește un sistem politic încheiat din tendințele generale ale grupului din care face parte și dacă acest sistem garantează un son-daj real, în adânceimea straturilor sociale, atunci apar o samă de oameni a căror dialectică se epuizează în a demonstra că nimic nu mișcă sub soare și tot ce-a fost până aci, va și de-aci înainte în veci vecilor. Actuala lege electorală, pe lângă greșelile tehnice, privind repartizarea mandatelor pe grupări politice cât și pe circumscripții, are privind-o sincer democratic un viciu organic: prima majoritară, acordată executivei pentru zelul ei electoral. Căci pare straniu într'un regim democratic — constituțional definit în mod practic prin existența partidelor politice și a mișcărilor periodice de mase în cadrul unor formule consacrate, să se dea o primă guvernamentală, partidului aflător la cârma Statului. Ideea de partid, în concepția democratică liberă este ireconciliabilă cu principiul întăririi executivei în detrimentul legislativei.

Să nu se creadă că gândim mecanic, automatizând societatea prin pulverizarea complexului ei unitar, considerând-o ca o sumă totală a indivizilor aparținători, căci noi avem o concepție organică a grupurilor sociale, cât și asupra expresiunii politice a acestor grupuri organizate: Statul.

Este adevărat că fenomenele social-economice și cele politice sunt interpenetrante și comunicante, și acest lucru se observă în perioadele de criză, fie că privim apariția crizelor structural sau conjunctural. Este firească și îngrijorarea acelora care refuză să creadă sau nu admit din considerații de oportunitate, legea evoluției dela forme inferioare și simple, la forme superioare și complexe de viață socială.

Dar nu putem lăsa fără răspuns, câteva obiecții principiare făcute proiectului dlui Mirto. Unii susțin că în cazul când noul proiect ar deveni lege, viața politică — desfășurată în cadrul statului român s'ar fărâmița într'o mulțime de particularisme provinciale și locale, care ar periclita directivele generale ale unei vieți de stat în accepțiunea clasică a cuvântului.

Actuala lege electorală prin prima acordată cât și prin întreg sistemul ei, s'ar apropia zice-se mai mult de spiritul constituției, care proclamă principiul alegerii pe țară, realizat în ideea dominantă de partid. Fiecare deputat reprezintă țara întreagă și nu

circumscripția în care a fost ales; iar partidul politic, este expresiunea sintetică a aspirațiilor unui grup sau clase sociale la un moment dat istoric, aspirațiuni care prin instrumentul partidului politic, acest seismograf al mișcărilor sociale, se cristalizează în programe și doctrine politice.

Prin urmare, astăzi, sistemul legii electorale, forțează atât partidele politice în luptă, cât și masele să se miște pe linia marilor principii de viață colectivă și națională. Cetățenii alegători votează partide și programe, iau contact direct cu ființa complexă a statului, fiindcă așa scrie în Constituție și-n legea electorală. Este complet fals. — Nu se pot neglija în luptele electorale interesele locale, întrucât satisfacerea lor însemnează întărirea micilor nuclee de viață colectivă fără de care nu se poate imagina un întreg puternic.

Și chiar dacă întreaga luptă electorală (ceiace în realitate este imposibil ba chiar de neconceput), s'ar duce pe chestiuni de interes local, fiecare partid politic, urmărind numai succesul în alegeri, ar fi totuși constrâns să respecte principiul unității grupului concretizat în ideea de Stat. Statul reprezintă sinteza unei societăți organizate, evoluând și el structural după cum societatea evoluează structural. „Statul reprezintă unitatea ideii, izvorâte din relațiunea generalului față de particular, și pe care Hegel o numește „generalul concret“. (Nic. Petrescu. Teoria Statului la Hegel). Realitatea statală ne impune în anumite momente, anumite atitudini, așa că ooricât ar degenera luptele electorale, coborând nivelul vieții publice la interese de un particularism meschin, satisfacând aparent micile ambiții provinciale și locale, totuși avem pentru potolirea ambițiilor mărunte, corectivul ființei organice și unitare a Statului.

Prin simpla sa existență Statul împiedică tendințele centrifugale, iar în împrejurările de azi, când ființa lui este singura certitudine, chiar adversarii ireductibili ai misticei Statului apără acest instrument minunat pentru satisfacerea nevoilor colective. Statul ne încadrează cu puterea elementară a necesității, organizând forțele antagonice într'o superioară sinteză. Aceste considerații principiare sunt suficiente pentru a arăta că atât ideea de partid cât și politica de program, „nu sunt periclitare prin simplul fapt, că se realizează o reformă electorală mai democratică decât actuala stare, participarea cât mai amplă a maseilor la opera de guvernare, fiind indispensabilă pentru primirea organizațiunii de Stat, care fără acest control colectiv, ar duce în mod fatal la sistemul osificat al castelor. Noi privim viața socială și statală dinamic și evolutiv, nu static.

Stat și masă sunt cele două componente ale vieții publice moderne.

Asistăm la un proces de vastă integrațiune politică a maseilor. — Partidele politice concretizează în mod necesar aspirațiile ansamblului — apropierea lor de sensul adevărat al colectivului, le asigură uneori hegemonia de lungă durată. Evoluția tehnică modernă pledează contra pulverizării și atomizării, tendințele centrifugale fiind împiedecate de nevoia imperioasă a creierii unei mari unități social-economice și politice.

Hora dragostei pentru trecut s'a întetit în ultima vreme, luând forma ciudată a unui conservatorism revoluționar.

Se dă o luptă dărâ pentru a împiedica procesul de democratizare a vieții publice în România. În loc să se militeze cum ar fi firesc pentru trecerea dela constituționalismul formal de azi, la cel real, se pledează pentru „așa zisa vacanță constituțională“, pornindu-se dela o concepție eronată privitoare la viața socială și de Stat.

(Urmare pe pag. 4)

ca conversiunea se face mai întâiu în momentul bășcărilor, sacrificiile, de moment asigurând perpetuarea sistemului economiei actuale. Dar după cum spunea cândva dl Madgearu, în chestiunea datoriilor țărănești există trei ipoteze: ipoteza neantului, a numerarului, și o ipoteză intermediară. Noi credem că ne găsim în prima ipoteză, a lipsei de numerar, așa că nu vedem cum ar putea salva dl Argetoianu cele două categorii sociale, fără aspre sacrificii care ar putea desființa una din ele.

Conservator prin tradiție și structură spirituală, am putea spune liberal în accepțiune românească, întrucât partidul liberal din România a făcut o politică conservatoare, în afară de modestele lui începuturi doctrinare, o politică unori mercantilistă și de intervenționism conservator, ambele în contradicție cu percepțiile liberalismului clasic, dl Argetoianu mai crede încă în automatismul legilor economice, în alternanțele ciclice de prosperitate și de presiune, susținând prin lipsa de perspectivă istorică și prin interesele sale personale principiul legilor naturale ale producției capitaliste. Acest mod al său de a vedea îl face adversarul economiei dirijate sau mai exact al economiei planificate. Politica sa economică se rezumă astfel în două vorbe: politică de rezistență. Are comun cu tovarășii săi de cabinet, nota optimistă caracteristică oricărui bun burghez, aflător la un post de comandă.

Dl Iorga, este agrarian prin temperament, iubitor sentimental de glie, prin tradiția sa sămănătoristă și prin mentalitatea sa istorică adânc reacționară.

Dl Vasilescu Karpen este industrialist, delcusolat complet de actuala conjunctură economică, aportul său în guvern reducându-se la zestrea sa tehnică de natură profesională, pe care însă nu și-a putut-o încadra într'o acțiune de guvernare. (Nu este de vină dsa, fiindcă întreg guvernul este aprogramatic).

Dl Ionescu-Sisești, despre care un profesor eminent de economie politică — spunea cu ocaziunea primelor sale declarații în materie de politică agrară că nu are prea strălucite calități în această materie, este totuși un „tehnician pur și simplu“. După înființarea timbrului pe pâine cu destinație pur fiscală și a primei de export care a atras suspiciunea de dumping a comerțului nostru de cereale pe piața mondială, fără ca prin această măsură „bine intenționată“ să se amelioreze situația plugarilor, astăzi îi fericește cu o „legă pentru organizarea, protecția și încurajarea agriculturii“.

Deoarece dsa deține resortul cel mai important al economiei naționale, să ne oprim puțin asupra noii legi, analizându-i conținutul și fixându-i eficacitatea. Care-au fost motivele imediate și îndepărtate, care-au determinat elaborarea „legei pentru organizarea, protecția și încurajarea agriculturii“? Unul singur: criza economică, căci în perioade de normală dezvoltare economică reformele sunt cât se poate de rari, iar intervenția statului cât se poate de redusă.

Dealtfel dl Sisești n'aduce nimic nou, ideea așa zisului plan economic de ansamblu, fiind de mult încetățenită în politica și doctrina noastră economică, iar partidul național-țărănesc a preconizat deja în politica agrară ideea de plan, atât prin legiuiri privind numai anumite domenii, cât și prin măsuri pur administrative; deasemenea prin întocmirea unui plan economic cunoscut de altfel.

Criza economică a României are pe lângă caracterile generale și unele specifice românești. Noi nu trecem numai printr'o criză de defacere sau de prafuri, ci și printr'o criză de producție datorită înapoierii noastre tehnice. N'am atins încă plafonul productivității altor națiuni mai avansate (America de pildă) așa că eforturile noastre pentru a mări producția, par astăzi firești, putând astfel compensa scăderea productivității.

Prin urmare scopul noii legi ar fi: raționalizarea producției și defacerei prin mijloacele materiale care ne stau astăzi la dispoziție, aceasta datorită

Măsurile luate sunt pur legale (raționalizare, standardizare legale, adică de natură coercitivă). Economia legii, tinzând la orientarea și readaptarea agriculturii românești se reduce la următoarele:

1. „Să scoatem din pământul și munca acestei țări maximum de producție. Noi avem norocul că nu am ajuns nici pe departe la plafon. Cu o sfortare disciplinată, putem compensa scăderea „prețurilor cu un plus de cantitate și de calitate“.

2. „Să adaptăm agricultura la cerințele pieței naționale și mondiale. Pentru aceasta se cere întâiu o calitate excelentă omogenă, constantă la cereale, fructe, vite și orice alte produse agricole.

Să trecem la alte ramuri de producție mai intensive care dau produse mai scumpe și care singură posibilitate de trai pe o bucată, chiar mică de pământ: producție de fructe, animale, plante de nutret și industriale.

3. „Să dezvoltăm spiritul de asociație pentru a obține în regimul miciei proprietăți avantajile mării exploatării). Aceste scopuri vor putea fi atinse numai în cazul adoptării formulei economice dirijate și dl Sisești, idealist cum este, s'a grăbit s'o adopte.

Tara va fi împărțită în regiuni agricole determinate după configurația lor economică și după calitățile solului, împărțire legală care nu va avea succes. În zona așa zisă liberă a economiei agrare, se încearcă a se introduce planul economic.

Dar conceptul de economie dirijată este foarte elastic. Poate fi redus la simple măsuri administrative, raționalizându-se într'o oarecare măsură intervenția Statului sau poate să schimbe întreg esafodajul economiei existente, anihilându-se principiile libertății economice și corolarul său proprietatea privată.

Dl Sisești însă, nu urmărește o revoluționare a agriculturii. Dsa vrea să determine „desvoltarea spiritului de liberă asociație“ pentru a reda miciei proprietăți avantajile cele mari. Nu știm că respectul libertății economice, de esența regimului actual, este incompatibil cu ideea de plan, așa că toate măsurile legale preconizate, vor rămâne pe hârtie.

Nu era nevoie de atâta tapaj legislativ de decorul economiei dirijate pentru a îmbunătăți condițiile de dezvoltare ale agriculturii românești. Dacă nu s'a urmărit serios schimbarea de structură a economiei noastre agrare, atunci erau suficiente câteva măsuri administrative, încorporate într'o amplă circulară ministerială adresată organelor administrative și polițienești, așa cum a făcut cândva și dl Virgil Madgearu.

Se putea face ceva și fără acel faimos consiliu superior al agriculturii, această ficțiune birocratică cu o vașă competență, atâta vreme cât micul agricultor va stăpâni liber lotul său și nu va permite a înmăștiune a autorității în gospodăria sa, în afară doar de obligația de a-și curăți pomii de crmizi și de a-și aduna gunoii în dosul grajdului. Dacă mai adăugăm acestor improperante măsuri legislative lipsa de capital, ne putem da ușor seama de eficacitatea legii, ale cărei conținut este împletit din contradicții flagrante (Economie dirijată + economie liberă = 0. Aceasta-i ecuația legii). Imprejurările de astăzi vor scoate multora din cap gărgăunii economiei dirijate.

Așa se prezintă politica economică a guvernului de tehnicieni, aprogramatic și incoherent. Fiecare ministru are scopurile lui care nu trebuie să fie neapărat încadrate în directivele unitare ale cabinetului, fiindcă se face politică de persoane și nu de principii. Totul se cristalizează în empirismul miop, lipsit de elan creator, al formulei: politica de rezistență. Cu asemenea metodă ne-ar putea guvernă oricine sau chiar n'ar fi nevoie de guvern.

Toader Săpântanul.

Citiți ziarul
„Chemarea“

(Urmare de pe pag. 3)

crede, bine înțeleș, și această creație conservatoare este de import ca cea democratică că stabilitatea politică menținută printr-o dictatură făcătoare sau deghivată, permanentă sau intermitentă, ar putea garanta stabilitatea socială și economică, aceasta din urmă fiind scopul oricărei activități politice conștiente.

În această postură reacționară apare și partidul liberal, care prin esența lui trebuie să fie dinamic și progresist. Dar această judecată, desprinsă din interpretarea de suprafață a fenomenelor sociale, este deasemenea complet falsă.

Noua lume „conservatoare“ ne oferă astăzi acest paradox: democrație reacționară și conservatorism revoluționar.

Să vedem care sunt motivele invocate de presa de dreaptă, așa de alarmantă de proiectul dlui Mirto.

1) Noul proiect fărâmițează forțele politice, căci în cazul când ar deveni lege, eliminându-se prima majoritară, nu s'ar mai putea realiza compacta majorității parlamentare. S'ar instaura o luptă parlamentară de ambiții, care ar face imposibilă guvernarea prin parlament.

„Disciplina de partid în România nu are elasticitatea cunoscută de partidele occidentale, capabile de compromisuri pentru o armonică colaborare.

2) Desvoltarea excesivă a particularismelor locale, dăunătoare unei normale vieți de Stat.

3) În caz când s'ar respecta regimul democratic și parlamentar (și Regele este hotărât să-l respecte, pentru evitarea unor experiențe periculoase) s'ar crea în mediul politic pricelne mișcările de extremă. Cu un cuvânt, teama de revoluție „democratică“ ne obligă să ne mulțumim cu un regim semidemocratic.

4) Lipsa unei tradiții politice, ne împiedică de a pune „bazele unei vieți publice democratice“ mai ales în împrejurările critice de astăzi.

5) În cazul când guvernarea ar deveni imposibilă, prin funcționarea legală și normală a regimului parlamentar, consecința logică ar fi instaurarea „vacanței constituționale“ așa de scumpă în sudetul Europei sau (vorbind în termeni tehnici, instaurarea dictaturii prin voința factorului constituțional, căci altfel ne-am găsi surprinși la un moment dat de valul mișcărilor de extremă.

În aparență toate aceste obiecțiuni par juste. Dar pentru a demonstra falsitatea lor, nu este nevoie de o prea amplă analiză critică, ci se poate răspunde sumar și global.

Toate se reduc în ultimă analiză la „teama de revoluție democratică“. Aici înțelegerea adversarilor unei reforme electorale democratice, este deadreptul ridicolă, fie c-o privim în lumina istoriei, fie c-o raportăm la situația concretă a României.

Nu ne putem imagina, cum s'ar putea realiza o revoluție pe cale democratică și — parlamentară. Suntem chiar convinși, și aceasta ne-o arată experiența că societatea capitalistă ca oricare altă societate, nu va putea face pe cale legală și democratică un singur pas în ceiace privește evoluția ei structurală. Dacă mișcările de extremă s'ar conforma jocului democratic și-ar renunța la violența revoluționară, formele actuale de organizare social-economică și politică, ar rămânea intacte.

Și-apoi, nu factorii politici au rolul conducător în evoluția societăților omenești, ci cei economici. — Fără voia noastră, ba chiar în contra voinței noastre, forțele producției prin năntrepută evoluție tehnică, vor putea sfărâma formele sociale politice și juridice, care le-ar împiedica libera lor expansiune. — Aceasta se va petrece chiar în cazul „unei vacanțe constituționale“. Ținând socoteală de starea noastră înapoiată, societatea românească fiind abia în faza semicapitalistă, considerăm că un regim democratic real ar fi o puternică supapă de siguranță. Revoluția nu este un act de spontană mișcare a maselor, cu atât mai mult la grupurile semicivilizate.

Așa stând lucrurile, reforma electo-

rală realizând ultima etapă de localizare a României, este mai mult decât necesară. Desigur că proiectul dlui Mirto va fi amputat, modificat și cârpit, pentru a corespunde uzurilor noastre românești în materie de legiferare, fiindcă știm din proprie experiență că această soartă au avut-o și alte proiecte democratice elaborate și transformate în legi, chiar când inițiativa lor aparținea unei impresionante majorități parlamentare.

Noi însă ne facem o datorie cetățenească, relevând un fapt important de care trebuie să se țină socoteală, în discuții și anume: Democrația politică, trebuie să devină și economică pentru realizarea unității vieții individuale și sociale, indiferent de ce obstacole ar sta în cale. Și chiar dacă nu s'ar înfăptui o sinceră viață parlamentară, procesul de egalizare economică, se va petrece peste voința noastră, așa că să nu ne facem iluzii zadarnice cu „sacro-sanctul“ principiu al stabilității politice.

S'ar putea (cine poate ști acest lucru) ca o reformă care vizează viața politică a maselor și structura statului să aibă efecte minimate, evitând catastrofe. S'ar putea! De ce să nu încercăm mai ales știind că faptele istorice nu se încadrează în legi universale și general valabile, ci se desfășoară într-o serie infinită, necunoscând prin urmare repetiția și asemănarea.

O reformă radicală pornită de sus și la vreme, poate evita uneori reformele pornite de jos, care de obicei nu cunosc limite și nu se fac printr-o fericiată alegere a mijloacelor.

P. T.

P. S. Pătura conducătoare a României s'ar putea gândi serios la toate acestea, iar presa democratică să n'o slăbească și dacă această presă ar realiza minunea ca clasa posedanților să înțeleagă ritmul vremii, atunci noi ne vom închina în fața acestei prese. Despre proiectul dlui Mirto, putem afirma că se apropie de senzul adevăratei democrații libertare, imbinând principiul constituțional al reprezentării minorității, cu principiul proporționalității

Ardealul, a cărui viață colectivă este mai intensă, a cunoscut principiul majorității, care se poate înfăptui tehnice și în mod ideal numai prin scrutin uninominal. După părerea noastră și acest principiu este profund democratic, dar realitatea constituțională face deocamdată aplicarea lui mai greoaie, vizând însuși pactul fundamental. Desigur, că dacă s'ar înfăptui reforma electorală în spirit ardelenesc, în ceiace privește ordinea constituită, siguranța stabilității ei ar fi mult mai mare, fără ca prin aceasta să se altereze existența unei sincere vieți democratice. Noi aici, avem cultul majorității numerice de o indiscutabilă esență morală.

Fragment kantian

Idealism critic și libertate spirituală.

„Se aud ici și colo plângeri asupra sărăciei felului de gândire al timpului nostru și asupra decadentei științei temeinice. Dar nu văd că științele a căror temelie e bine stabilită, ca matematica, știința naturală etc., merită câtuși de puțin această obiecțiune, ci dimpotrivă văd că ele își mențin vechia faimă de științe bine întemeiate, depășind-o chiar în timpul din urmă. Or, acelaș spirit s'ar dovedi eficace și în alte genuri de cunoaștere, dacă s'ar fi grijit numai mai întâiu pentru rectificarea principiilor lor. Lipsind această rectificare, indiferența și individuala și, în sfârșit, critica severă, sunt chiar dovezi ale unei gândiri temeinice. Epoca noastră este adevărata epocă a criticii, căreia toate trebuie să i-se supună. Religia, prin sfințenia ei, și legislația, prin majestatea ei, vreau de obicei să i se sustragă. Dar atunci ele deșteaptă împotriva lor bănuiele „juste și nu pot pretinde stimă sinceră, pe care rațiunea o acordă numai când ceva a putut susține examenul ei liber și public.“

Immanuel Kant. (Prefața la ediția I-a din anul 1781, a „Criticii rațiunii pure“).

Speranța în tineret

Căldurosul apel al unui scriitor francez

Jean-Richard Bloch, unul din analiștii cei mai lucizi ai mișcărilor și problemelor vremii noastre, a publicat, simultan, în revistele L'Université republicaine și Europe un mișcător apel către tineret, din care redăm ultima parte:

Dintre toți cei cari au fost în stare să poarte armele, într 1914 și 1918, numai câțiva norocoși au scăpat cu viață.

Să adăugăm acestui nucleu de izbăviți câteva milioane de oameni cumsecade, pe cari funcțiunile lor i-au reținut înapoi la frontul, fără nici un subterfugiu din partea lor, telniciei sau lucrători.

Dar ce însămnă aceste cifre, față de milioanele de ucși, de mutilați, de tuberculoși, invalizi și smuși definitiv dela orice putință de lucru?

O consecință sfârșește prin a se impune spiritului. Ea trebuie pusă în lumină, pentru luminarea câmpului de operație al bieteii noastre Europe bolnave.

Majoritatea oamenilor, cari conduc astăzi, afacerile publice și cele private, fie în Germania, în Franța, în Italia sau în Serbia, în Austria, în toate țările cari au luat parte la războiu, mai toți oamenii acestia, spun (exceptând pe supraviețuitorii despre cari am vorbit) au fost, în timpul războiului, niște ambușcați ori niște profitori.

Să nu fim înțeleși în mod greșit! Nu-i insult pe milioanele de demobilizați, cari s'au reîntors la câmp, în uzini, în ateliere, biurouri, școli.

Vorbesc exclusiv de conducători. Vorbesc de toți aceia, cari n'ar fi putut niciodată preînde anumite funcțiuni de autoritate și posturi înalte, dacă selecțiunea în răspăr, care este aceea a războiului, n'ar fi nivelat terenul înaintea pașilor lor și nu i-ar fi desbărat de concurența oamenilor de primul rang.

Avem mii de exemple de asemenea cazuri, obraznic încoronate cu omenii mediocri. Să vedem concluziile ce le comportă aceste exemple.

Pentru ce vedem atâția șefi de industrie, de bănci, ori de comerț, depășiți de evenimentele? Fără rezistență în fața tuturor ocaziunilor de profituri imediate! Lacomii sau fricoși? Ambițioși sau meschini? Fără nici o frână ori

rezervă când afacerile sunt ușoare? Inebuniți și fără pie de resort, de îndată ce afacerile devin dificile?

Pentru ce atâtea speculațiuni neobuite? Atâtea inteligență? Și atâtea lașitate?

Și mai ales, de ce atât de puține caractere printre oamenii politici, atât de puține voinți lucide, de oameni în stare să vadă mare și să îndrăznească?

Pentru ce multimea este cuprinsă, de îndată ce efortul devine mai aspru, de o rezistență desperată ca de panică, deslănțuind patimi elementare, cuvinte grosolane și stupide, ridicând mâna unor idoli ce rânjese?

Toate acestea provin din cauză că popoare întregi au fost sărăcite de sângele lor cel mai generos. Cei câțiva înțelepți, oameni inteligenți și chibzuți, curajoși, cari în fiecare grupă umană, în fiecare uzină, în fiecare comună, influențau opinia publică, asigurau izbânda bunului simț și menținerea civilizației, au fost decimați.

Selecțiunea în răspăr își produce, dela războiu încoace, efectele sale nefaste. Europa și afacerile Europene — fie că-i vorba de politică, fie de economie — au căzut în mâinile unei subumanități.

Nu mai trăim pe un continent civilizat.

Tineri cari mă citiți: nu vă lăsați păcăliți de această comedie. Ea nu va dura o veșnicie. Nu vă lăsați descurajați de această bufenerie umiltoare. Nu pierdeți niciodată din vedere că spectacolul oferit, astăzi, de politică și afaceri, nu este decât o caricatură și parodie.

Vouă vă incumbă să restaurați semnul realităților omenești. Tineri din primele generații complete și intacte cari vă apropiați de maturitate, speranța noastră e în voi. Voi, tineri ai Europei tinere, trebuie să aveți grijă să purificați atmosfera.

Fiti fără ură, dar și fără milă: trimiteți maimuțele la locul lor inițial, pe cocotieri, pe suboameni la cotețele de unde au venit, și veniți să treziți, în toți aceia cari au uitat-o, imaginea unei societăți de oameni, guvernată de oameni.

„LUPTA“

Prolog popular

Nemulțumirile populare fierb ca un cazan de săpun. Industria aspirațiilor vulgului profan și-a întrerupt pentru moment mersul trepidant, cei puțin așa arată aparențele, în afară de câteva zăzanii de suprafață, al căror ecou se topește în gol. Mici marionete de bălcu se întâlnesc în câmpul peștrit ale vieții cuprinsă de o tăcere semnificativă, cu pălcuri obscure de cărtițe subversive, scrijilind cu unghiile nepuținței scoarta sgronturoasă a lucrurilor. Amărăciunile sclaviei contemporane se îndulcesc cu frișcă umanitară.

Un observator care înțelege tălcul vremurilor noastre, are astăzi un fericit prilej de a face o baie spirituală în apele idealismului practic. Nu se poate plânge de plictiseală, fiindcă în fiecare colț al vieții pândeste farmecul aventurii. Odinioară, munca creatoare de valori palpabile, atențiunea specială acordată condițiilor producției, aparțineau oamenilor dela periferia societății. Povestea traiului, a vieții cea de toate zilele se scurgea în adâncuri, acum elitele, își murdăresc degetele fine jucându-se ca bulgări de cărbune, gustă cu nesăț din voluptatea huptei de apărare sau de cucerire.

Problemele se pun net, iar soluțiile

au acelaș caracter. Chestionarul realităților inconjurătoare, se prezintă înaintea minții simplificat, curățit de ingredientele inutilului. Iată câteva probleme contemporane, care pot forma un întreg program politic:

1. Mizeria.
2. Sărăcia.
3. Intinericul maselor.
4. Ființa Statului politic.
5. Libertatea.
6. Siguranța socială și individuală privite prin prisma unei noi morale.
7. Senzurile adevăratei armonii sociale, în care coercițiunea să fie înlocuită cu conștiința necesității.
8. Sfărâmarea piedicilor inutile din calea progresului.

Dacă răspunsurile sunt categorice și clare, tăcerea se poate transforma într-o înviorătoare furtună.

Observator.

Redactor responsabil:
BAZIL GRUIA

Citiți și
răspândiți
„Chemarea“